

Notă informativă
la proiectul Hotărârii Guvernului
cu privire la aprobarea Planului de acțiuni pentru perioada anilor 2024-2025 privind
implementarea Programului național de control al cancerului pentru anii 2016-2025

1. Denumirea autorului proiectului

Proiectul de hotărâre a Guvernului cu privire la aprobarea Planului de acțiuni pentru perioada anilor 2024-2025 privind implementarea Programului național de control al cancerului pentru anii 2016-2025 a fost elaborat de către Ministerul Sănătății.

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului de act normativ și finalitățile urmărite

Proiectul a fost elaborat în conformitate cu recomandările Organizației Mondiale a Sănătății în domeniul controlul cancerului, vizate în Declarația politică ale Adunării mondiale a Sănătății (rezoluțiile WHO 58.22/2017 și WHO 70.12/2017), Recomandarea Consiliului privind screening-ul pentru cancer (2003/878/CE) și în vederea realizării Obiectivului III al Agendei de Dezvoltare Durabilă – 2030, care în Republica Moldova are scopul de a reduce riscurile legate de sănătate prin oferirea accesului mai larg la serviciile de sănătate, inclusiv accesul la serviciile de bază de calitate și un acces mai larg la medicamente și vaccinuri sigure, efective, de calitate și accesibile.

Totodată, elaborarea prezentului proiect a fost în conformitate cu pct. 22, Cap. 28, din Planul național de acțiuni pentru aderarea Republicii Moldova la Uniunea Europeană pe anii 2024-2027.

În ultimele decenii se constată o creștere a indicilor morbidității și mortalității prin cancer în mai multe țări, inclusiv și în Republica Moldova. Tumorile ocupă locul doi printre principalele cauze de deces, constituind 12,6% din totalul mortalității pe cauze de deces dintre bolile netransmisibile. În 2021 cele mai diagnosticate tumori maligne în Republica Moldova au fost cancerul la plămân, stomac, colon, ficat, sân, col uterin, provocând aproximativ 13% din totalul deceselor. Aceste forme de cancer au rate de vindecare ridicate atunci când sunt detectate devreme și tratate conform celor mai bune practici. Cauza principală a mortalității înalte prin cancer în Republica Moldova este determinată

de depistarea tardivă a procesului malign, care influențează în mare măsură, supraviețuirea pacientului. În anul 2021 rata depistării în stadiile incipiente I-II a constituit – 36,71 %, iar depistarea în stadiul III și IV atinge nivelul de 47,62 % din numărul de cazuri înregistrate.

Principali factori de risc care au contribuit la povara globală a cancerului în anul 2021 au fost factorii comportamentali (fumatul, consumul de alcool, supraponderalitatea și obezitatea) și factorii de mediu. Prevalența majorității factorilor de risc de cancer este mai mare în Republica Moldova decât în alte țări ale UE, ceea ce indică necesitatea intensificării eforturilor pentru prevenție.

Trei din 10 persoane din populația Republicii Moldova (29,9%) fumează activ, inclusiv 52,0% dintre bărbați și 7,7% dintre femei (Studiul STEPS, prevalența factorilor de risc pentru bolile netransmisibile în Republica Moldova, 2021).

Factorii de risc nutriționali, cum ar fi consumul excesiv de grăsimi saturate și grăsimi trans, zaharuri și sare, consumul redus de fructe și legume, consumul nociv de alcool și inactivitatea fizică sunt responsabili pentru mai mult de 30% din decesele prin cancer al sistemului digestiv, mamar și de prostată. Potrivit Studiului național privind prevalența factorilor de risc pentru bolile netransmisibile (STEPS 2021), două treimi (63,2%) din populația Republicii Moldova sunt consumatoare de alcool, 63,4% din populație consumă mai puțin de 5 porții de fructe și / sau legume, cu un consum mediu de doar 2 porții pe zi și aproximativ una din 10 persoane (9,1%), din republică, nu respectă recomandările OMS privind activitatea fizică pentru sănătate, și anume, efectuarea a cel puțin 150 de minute de activitate fizică de intensitate moderată (sau echivalentul) pe săptămână.

Poluarea aerului este factor determinant pentru 29% din decesele cauzate de cancerul pulmonar, 24% din decesele provocate de accidentele vascular cerebrale și 43% din decesele cauzate de boala pulmonară obstructivă cronică.

Conform practicilor internaționale între 30% și 50% dintre decesele cauzate de cancer ar putea fi prevenite prin modificarea sau evitarea factorilor cheie de risc și prin implementarea strategiilor existente de prevenire bazate pe dovezi.

Astfel, Planul prenotat integrează 20 de acțiuni în vederea reducerii mortalității prin cancer cu 7% până în anul 2025.

Obiectivul specific III al planului prevede asigurarea accesului a cel puțin 80% dintre pacienții cu cancer, inclusiv cei refugiați/migranți, la servicii calitative de diagnostic, tratament și îngrijire continuă până în anul 2025, prin fortificarea capacității, eficienței și calității serviciului oncologic la nivel național, sporirea calității, abilităților și competențelor cadrelor medicale, inclusiv îmbunătățirea programelor de instruire a specialităților în oncologie; dezvoltarea și implementarea programului de instruire pentru personalul medical din asistența medicală primară. Totodată, pentru pacienții oncologici va fi asigurat

accesul la medicamente esențiale și tehnologii pentru diagnosticarea și tratamentul de calitate, prin extinderea testărilor imunohistochimice, molecular genetice, citogenetice și celor prin flowcitometrie în flux pentru diagnosticul diferențiat al tumorilor și hemopatiilor.

Necesitatea actualizării listei naționale a medicamentelor oncologice esențiale, în baza recomandărilor internaționale, asigurării accesului pacienților oncologici la medicamente esențiale și extinderii serviciilor medico-chirurgicale oncoortopedice și asigurării cu implante au fost la fel condiții importante care au stat la baza elaborării proiectului.

Obiectivul specific IV, prevede dezvoltarea serviciilor paliative și a celor de reabilitare și asigurarea accesului pacienților cu cancer, întrucât accesul la medicamente esențiale pentru durere este realizat cu întreruperi, achiziționarea opioidelor este întârziată, iar stocurile de opioide în Centrele de sănătate sunt incomplete. Pacienții parcurg distanțe mari pentru a lua medicamentele compensate pentru durere. Bolnavii cu cancer din spitale nu au acces la forme noninjectabile de opioide.

Îmbunătățirea și asigurarea funcționării Registrului Național de Cancer conform recomandărilor Agenției Internaționale pentru Cercetări în Domeniul Cancerului, va permite evaluarea sistemului actual de raportare a cazurilor de cancer pentru identificarea punctelor slabe, estimarea capacităților și fortificarea serviciului.

În acest context, Proiectul de hotărâre a Guvernului cu privire la aprobarea Planului de acțiuni pentru perioada anilor 2024-2025 privind implementarea Programului național de control al cancerului pentru anii 2016-2025, vine să soluționeze problemele privind controlul cancerului în Republica Moldova.

Prezentul proiect a fost elaborat în temeiul Legii ocrotirii sănătății nr. 411/1995 și Legii nr. 10/2009 privind supravegherea de stat a sănătății publice.

3. Descrierea gradului de compatibilitate pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene

Nu se aplică

4. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Planul de acțiuni pentru perioada anilor 2024-2025 privind implementarea Programului național de control al cancerului pentru anii 2016 – 2025 reprezintă politica sectorială a Ministerului Sănătății în domeniul depistării precoce și controlului cancerului și reducerii poverii maladiilor oncologice asupra societății.

Programul vizat are ca și obiectiv general reducerea mortalității prin cancer cu 7% către anul 2025. Pentru realizarea obiectivului general, programul integrează 5 obiective specifice, care implică un răspuns integrat axat pe prevenire în toate sectoarele și domeniile de politică, și acțiuni de consolidare a sistemului de sănătate.

1. **Obiectivul specific 1.** Reducerea cu 10% până în 2025 a incidenței tipurilor de cancer: pulmonar, de piele, stomac, ficat, prostată, colorectal, cervical și mamă prin controlul factorilor de risc comportamentali (fumatul, consumul de alcool, alimentație, activitate fizică).
2. **Obiectivul specific 2.** Sporirea cu 25% a ratei de depistare precoce al cancerului, inclusiv și la refugiați/migranți ,(stadiile I și II) până în anul 2025
3. **Obiectivul specific 3.** Asigurarea accesului a cel puțin 80% dintre pacienții cu cancer, inclusiv cei refugiați/migranți, la servicii calitative de diagnostic, tratament și îngrijire continuă până în anul 2025.
4. **Obiectivul specific 4.** Dezvoltarea serviciilor paliative și a celor de reabilitare și asigurarea accesului pacienților cu cancer, inclusiv cei refugiați/migranți, la aceste servicii.
5. **Obiectivul specific 5.** Îmbunătățirea și asigurarea funcționării Registrului Național de Cancer conform recomandărilor Agenției Internaționale pentru Cercetări în Domeniul Cancerului (IARC).

Pentru implementarea Programului Național de control al cancerului a fost elaborat un Plan de acțiuni pentru perioada anilor 2024-2025, care este organizat în 20 de acțiuni stabilite pentru atingerea obiectivului general și a obiectivelor specifice.

5. Fundamentarea economico-financiară

Planul de acțiuni pentru perioada 2024-2025, privind implementarea Programului național de control al cancerului pentru anii 2016-2025, va implica mijloace financiare aprobate anual în bugetul public național, precum și din alte surse conform legislației.

Bugetul estimativ pentru realizarea Planului de acțiuni pentru perioada 2024-2025 constituie **950849,0 mii lei**. Totodată, **237533,5** mii lei sunt preconizate din sursele FAOAM, din bugetul de stat **123121,6 mii lei**, iar **370473,3 mii lei** vor fi acoperite din asistența externă. Resursele financiare distribuite pe ani și pe obiective sunt expuse în tabelul de mai jos (sumele sunt indicate în mii lei):

Nr	Obiective specifice	Resurse financiare estimate pe ani, mii lei		Total GENERAL	Conform sursei de finanțare, mii lei		
		2024	2025		Bugetul de Stat	Parteneri de dezvoltare	FAOAM
	TOTAL GENERAL	467748,2	483100,8	950849,0	123121,6	370473,3	237533,5
	Total Obiectiv specific 1	0	0	0	0	0	0
1	OS 1,1: Prevenirea și reducerea prevalenței factorilor de risc comportamentali, precum fumatul, consumul nociv de alcool, alimentația nesănătoasă, inactivitatea fizică și expunerea la soare	0	0	0	0	0	0
2	OS 1,2: Comunicarea, informarea și educarea publicului larg și al tuturor furnizorilor de servicii de sănătate privind controlul cancerului	0	0	0	0	0	0
3	OS 1,3: Prevenirea și reducerea prevalenței factorilor de risc determinați de infecții	0	0	0	0	0	0
	Total Obiectiv specific 2	11812,6	6019,8	17832,4	0	15356,7	2475,7
4	OS 2,1: Elaborarea și actualizarea actelor normative privind Programele de Screening și depistare precoce Programele de Screening și depistare precoce	2562,2	1027,1	3589,3	0	3294,8	294,5
5	OS 2,2: Elaborarea și actualizarea Standardelor Naționale privind procedurile operaționale pentru Programele de screening și depistare precoce a activităților în derulare	196,4	1579,5	1775,9	0	1295,0	480,9
6	OS 2,3: Elaborarea programului de formare profesională a lucrătorilor medicali implicați în prestarea serviciilor de Screening cervical, colorectal și diagnosticarea precoce a cancerului mamar	495	1063,8	1558,8	0	630,0	928,8
7	OS 2,4: Fortificarea capacităților de diagnostic precoce la nivel național pentru screeningul cancerului cervical, colorectal și a cancerului mamar	8474,7	1757,5	10232,2	0	9785,9	446,3
8	OS 2,5: Evaluarea și monitorizarea Programelor de Screening și Depistare precoce a cancerului	84,3	591,9	676,2	0	351,0	325,2
	Total Obiectiv specific 3	323864,0	355872,8	679736,8	123121,6	353692,6	202922,6
9	OS 3,1: Fortificarea capacității, eficienței și calității serviciului oncologic la nivel național	6148,0	6148,0	12296,0	0	0	12296
10	OS 3,2: Sporirea calității, abilităților și competențelor cadrelor medicale, inclusiv îmbunătățirea programelor de instruire a specialităților în oncologie; dezvoltarea și implementarea programului de instruire pentru personalul medical de asistență medicală primară	3008,3	1347,7	4356,0	0	3958,6	397,4
11	OS 3,3: Ajustarea activităților științifice în toate domeniile de control ale cancerului la standardele internaționale	2372,6	8370,9	10743,5	3942,0	6468,9	332,6
12	OS 3,4: Asigurarea accesului pacienților cu cancer la medicamente esențiale și tehnologii pentru diagnosticarea și tratamentul de calitate	106205,5	104797,9	211003,4	109766,0	76,7	101160,7
13	OS 3,5: Fortificarea Institutului Oncologic și instruirea în baza acestuia a Centrului Național de Referință (CNR) în Oncologie în Republica Moldova	205816,4	234895,1	440711,5	9413,6	343188,4	88109,5
14	OS 3,6: Dezvoltarea rețelei oncologice naționale	313,2	313,2	626,4	0	0	626,4
	Total Obiectiv specific 4	11567	12467,3	24034,3	0	884,0	23150,3
15	OS 4,1: Asigurarea accesului garantat al pacienților cu cancer la echipament pentru îngrijire și medicamentele esențiale pentru durere și îngrijiri paliative	0,0	937,0	937,0	0	800,0	137
16	OS 4,2: Lărgirea accesului pacienților la servicii multidisciplinare de îngrijiri paliative de calitate	342,6	311,6	654,2	0	0	654,2
17	OS 4,3: Dezvoltarea sistemului de reabilitare și psihologie pentru pacienții cu cancer și supraviețuitori	11224,4	11218,7	22443,1	0	84,0	22359,1
	Total Obiectiv specific 5	629,7	8895,2	9524,9	0,0	540,0	8984,9
18	OS 5,1 Îmbunătățirea capacităților și asigurarea funcționalității Registrului Național de Cancer	288,4	1529,3	1817,7	0	0	1817,7
19	OS 5,2 : Instruirea personalului din serviciul Registrului Național de Cancer	180,0	399,2	579,2	0	540,0	39,2
20	OS 5,3: Crearea SIA RNC	161,3	6966,7	7128	0	0	7128
	Buget de Stat	61560,8	61560,8	123121,6	123121,6	x	x
	FAOAM	221824,1	211458,8	433282,9	x	x	237533,5
	Parteneri de dezvoltare	184363,6	210081,2	394444,5	x	370473,3	x

6. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare
Urmare a aprobării Planului de acțiuni pentru perioada 2024-2025 privind implementarea prezentului Program nu este necesară modificarea și/sau completarea altor acte normative.
7. Avizarea și consultarea publică a proiectului
În scopul respectării prevederilor Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional, anunțul privind inițierea procesului de modificare a Hotărârii de Guvern 1291/2016, a fost plasat pe pagina web oficială a Ministerului Sănătății, compartimentul „Transparență”, Proiecte supuse consultărilor publice și pe portalul guvernamental (www.particip.gov.md) și poate fi accesat la link-ul: https://particip.gov.md/ro/document/stages/ministerul-sanatatii-anunta-initierea-procesului-de-modificare-a-hotararii-de-guvern-12912016-cu-privire-la-programul-national-de-control-al-cancerului-pentru-anii-2016-2025/11469
Proiectul a fost elaborat în baza Dispoziției Ministrului Sănătății, cu nr. 679 din 12.07.2022 și a Ordinului intern al Institutului Oncologic cu nr. 80 din 04.10.2022, cu privire la instituirea grupului de lucru. Grupul de lucru a întrunit reprezentanți ai Institutului Oncologic, Agenției Naționale pentru Sănătate Publică, și ai Universității de Stat de Medicină și Farmacie „N.Testemițanu”. Totodată, menționăm că pe parcursul anului 2023, au fost convocate 5 ședințe de lucru în cadrul Ministerului Sănătății, în vederea definitivării acțiunilor din Planul vizat.
8. Constatările expertizei anticorupție
Proiectul în cauză nu necesită a fi supus expertizei anticorupție.
9. Constatările expertizei de compatibilitate
Proiectul în cauză nu conține norme privind armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene și nu necesită a fi supus expertizei de compatibilitate.
10. Constatările expertizei juridice
Proiectul urmează a fi supus expertizei juridice.
11. Constatările altor expertize:
Proiectul prenotat nu va fi supus altor expertize.

Secretar de Stat

Angela PARASCHIV